

Buresboahthin vástidit

Skuvladearvvašvuohtajearahallamii!

Vuodđooahpahusa 8. ja 9. luohkáid oahppit

Jearahallamii vástideapmi lea eaktodáhtolaš.

Rávvagat:

- Vállje vástádusa, mii lea lagamusas iežat oaivila dehe vásáhusa.
- Vástit gažaldagaide rehálaččat.
- Vuojjo iežat vástádusaide. Ále čuovo, maid earát vástidit. Divtte maddái earáid deavdit ráfis iežaset skoviid.
- Deaddil loahpas “Sádde”-boalu ja gidde bláđána.

Jearahallamis ii jerro du namma. Buot vástádusat gieđahallojuvvojit luohttámušain.

Vástádusaid vuodul sáhttit buoridit mánáid, nuoraid ja bearrašiid bálvalusaid ja ovddidit skuvllaid doaibmama. Vástádusat geavahuvvojit maddái dieđalaš dutkamusaide ja dat sáhttet addojuvvot maddái eará dutkiid geavahussii.

Dieđut seailluhuvvojit Dearvvašvuođa ja buresbirgejumi lágádusas (THL).

Duogášdieđut

1. Mii lea du virggalas sohka bealli?

- Bárdni
- Nieida

2. Muosáhatgo ahte don leat

- Bárdni
- Nieida
- Goabbánai
- In goabbáge
- Muosáhussan molsašuddá

3. Man luohkás don leat?

- 8. luohkás
- 9. luohkás

4. Guđe jagi don leat riečádan?

- 2004 dehe ovdal
- 2005
- 2006
- 2007
- 2008
- 2009
- 2010 dehe maŋŋel

5. Man mánuš don leat riečádan?

- Ođđajagimánnu
- Guovvamánnu
- Njukčamánnu
- Cuoŋománnu
- Miessemánnu
- Geassemánnu
- Suoidnemánnu
- Borgemánnu
- Čakčamánnu
- Golggotmánnu
- Skábmamánnu
- Juovlamánnu

Skuvlavázzin 1/3

6. Liikotgo skuvlavázzimii dál? Liikon skuvlavázzimii

- Hui olu
- Oalle olu
- Oalle unnán
- In ollenge

7. Maid oaivvildat luohkástat?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Mu luohkás lea buorre bargoráfi

Luohká vuoigna lea dakkár, ahte duosttan friddja cealkit maid oaivvildan

Mu luohká oahppit lohtet bures ovttas

8. Maid oaivvildat iežat oahpaheddjiin?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Oahpaheaddjit roahkasmahttet mu cealkit iežan oaivila oahppadiimmuin**Oahpaheaddjit leat beroštuvvan das, mii munnje gullo****Oahpaheaddjit meannudit minguin ohppiiguin vuoiggalaččat**

Givssidemiin oaivvildat čuovvovaš jearaldagas dan, ahte oahpaheaddji dahje eará bargovehkii gullevaš olmmoš dagaha sániiguin dahje daguiguin **jámma** váivves miela muhtun oahppái. Givssideapmi ii goittotge leat ovdamearkan seahkaneapmi oahppi heajos láhttemii dahje bargguid barggakeahtá guođdimii.

9. Leago muhtun oahpaheaddjiin dahje eará skuvlat rávisolbmuin givssidan du skuvllas **dán lohkanjagi** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- Ii ollenge (sirdás gažaldahkii 11)

10. Jus skuvlla rávisolmmoš lea givssidan du **dán lohkanjagi** áigge, leigo son

- Oahpaheaddji
- Skuvlla eará rávisolmmoš

11. Makkár vejolašvuotta dus lea váikkuhit čuovvovaš áššiide iežat skuvllas **dán lohkanjagi** áigge?

- Hui buorre
- Oalle buorre
- Ii buorre iige heittot
- Oalle heittot
- Hui heittot

Oahppodiimmuid ordnemat (omd. barganvuogit)

Skuvlabarggu plánen (ee. oahppodiimmuid sajušteapmi , skuvlabeaivvi álgimuddu, iskkosortnegat)

Diibmogaskkaid dehe bottuid plánen ja ollašuhttin

Skuvlla oktasaš njuolggadusaid ráhkadeapmi

Skuvlasajiid plánen dehe čorgen

Skuvlaboradeapmi (ee. borramušlisttut, sajiid loaktivuohta)

Skuvlla fáddábeivviid, ávvudemiid, mohkiid ja leairaskuvlla ordnen

12. Muosáhan iežan lea dehálaš oassi

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Ii seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Luohkkáservoša

Skuvlaservoša

Skuvlavázzin 2/3

13. Leatgo dus váttisvuodát čuovvovaš áššiin, mat laktásit skuvlavázzimii?

- Ii ollenge
- Oalle unnán
- Oalle olu
- Hui olu

Oahpahusa čuovvun oahppadiimmuin

Leavssuid dehe eará danveardásaš bargguid bargan

Iskosiidda ráhkkaneapmi

Bargguid bargan, mat gáibidit čállima

Bargguid bargan, mat gáibidit lohkama

Bargguid bargan, mat gáibidit rehkenastima

Njálmmálaš ovdanloaiddastus

Vástideapmi diimmuin

**Rusttegiid (digitála teknihka dehe prográmmaid)
geavaheapmi, mat adnojuvvojit stuđereamis**

14. Leatgo čuovvovaš áššit heađuštan du skuvllas **dán lohkanjagi** áigge?

- Ii ollenge
- Muhtun veardde
- Olu

Liiggás báhkas siste

Liiggás galmmas siste

Moskku (heajos) áibmu

Unohis hádja

Luohkkálanja baskivuohta

Šlápma

Ilá čuovgat dehe čuovggaheapme

**Unohis bargostuolut, bargobeavddit dehe eará
viessogálvvut**

Heajos hivssegat, gárvodansajit ja basadansajit

15. Man dávjá dus leat leamaš **dán lohkanjagi** áigge

- Ii ollenge
- Muhtun geardde jagis
- Mánnosaččat
- Vahkkošaččat
- Beaivválaččat dehe measta beaivválaččat

Maŋnoneamit

Lobihis eretorrumat, soaidnárastin (šlárveapmi)

Eretorrumat buozalmasaid dihte

Ovddalgihtii sohppojuvvon eretorrumat (omd. bearraša luopmomátki, áiggeádjji)

Eretorrumat eará siva dihte

16. Leatgo molson skuvlla gaskan **dán lohkanjagi**?

- In
- Juo

Skuvlavázzin 3/3

17. Leatgo vásihan čuovvovašlágán dovdamušaid, mat laktásit du skuvlabargui?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Orun hávkame skuvlabargui

Orru, ahte iežan stuđeremiin ii leat šat mearkkašupmi

Mus lea bisttehisvuoda dovdamušat iežan stuđeremiin

18. Nabe man dávjá leat vásihan čuovvovaš dovdamušaid, mat laktásit skuvlabargui?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Go lihkan idđedis, mun dovddan buorin álggahit skuvlabarggu

Lean movttáskan skuvlabarggus

Go barggan skuvlabargguid, vajálduhtán buot birrasis

19. Leatgo ožžon doarjaga ja veahki **oahppamii ja skuvlavázzimii** čuovvovaš skuvla rávisolbmui **dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášán
- Mun in leat dárbbášán veahki

Luohkágohcci

Eará oahpaheaddji

Oahppobagadalli (OPO)

Sierraohpaheaddji

20. Gosa áiggut vuosttažettiin ohcat stuđerit vuodđoskuvlla mañnel?

Vállje ovtta molssaeavttu.

- Logahakkii
- Ámmátlaš skuvlejupmái
- Dutkkusskuvlemii ráhkkanahtti skuvlen (DURS)
- En dieđe

Givssideapmi

Givssidemiin dárkkuhuvvo dás dat, go nubbi oahppi dehe oahppiid joavku dadjá dehe dahká unohis áššiid muhtin oahppái. Givssideapmi lea maid dat, go oahppi givssiduvvo **duojážassii**, vugiin masa son ii liiko. Givssideapmi ii leat dat, go guokte sulaid **ovttagevrrat** oahppi riidaleaba.

21. Man dájvá don leat givssiduvvon skuvllas **dán lohkanbaji** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- Ii ollenge

22. Man dájvá don leat oassálastán eara ohppiid givssideapmái **dán lohkanbaji** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- In ollenge

Jos don it leat givssiduvvon dehe it ieš leat oassálastán givssideapmái skuvllas dán lohkanbaji áigge, sirdás gažaldakkii 26.

23. Jos don leat givssiduvvon dehe leat oassálastán eará ohppiid givssideapmái **dán lohkanbaji** áigge, nu mot dat lea dáhpáhuvvan?

- Juo
- Ii

Buddostallojuvvon olmmošmeahttumit, dahkkon bogostahkan dehe hárdjuvvon bávččagahtti vugiin

Guđđojuvvon vuhtii válddekeahtá dehe skihpárboavjji olggobeallái

Čorbmojuvvon, čikčojuvvon dehe hoiggaduvvon

Bostaluvvon eará ohppiide bávččagahttinulbmilis

Dolvojuvvon ruhta dehe dávvir dehe cuvkejuvvon dávvirat

Uhkádallon dehe bákkuhuvvon dahkat áššiid vuostemillii

Bávččagahtton luotnudan geahčastagaiguin dehe láhtaiguin

Loavkiduvvon giehtatelefovnnain dehe internehta bakte; deakstadieđut, riŋgemat dehe govat

Muhtun eará vugiin

24. Leatgo muitalan skuvlla muhtin ráves olbmui **dán lohkanbaji** áigge skuvllas dáhpáhuvvan givssideamis?

- Juo
- In (sirdás gažaldahkii 26)

25. Mii lea dáhpáhuvvan dan maŋgel, go leat muitalan givssideamis?

- Givssideapmi lea nohkan
- Givssideapmi lea unnon
- Givssideapmi lea joatkašuvvan dego ovdalge
- Givssideapmi lea vearránan
- In dieđe

Dearvvašvuohta

26. Maid oaiwildat iežat dearvvašvuohtadilis?

- Hui buorre
- Oalle buorre
- Gaskageardán
- Oalle dehe hui heittot

27. Guhkkodat ja deaddu (merke čavdelohkun)

Guhkkodat _____ **cm**

Deaddu _____ **kg**

28. Man mielas leat deattustat? Leatgo mielastat

- Čielgasit buoidi
- Vehá buoidi
- Muttágis deaddu
- Vehá ruoinnas
- Čielgasit ruoinnas

29. Smiehta **golbma maŋimuš mánotbaji** gitta otná beavvi rádjái. Man dávjá leat vásihan čuovvovaš áššiid?

- Beivválaččat dahje measta juohke beivve
- Sulaid oktii vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- In goassige

Dus lea váttis nohkkat.

Gohccát gaskan idjanahkáriid.

Don leat beivet váiban ja nuosas.

Don dovddat oaivejorgása dahje leat illáveadji

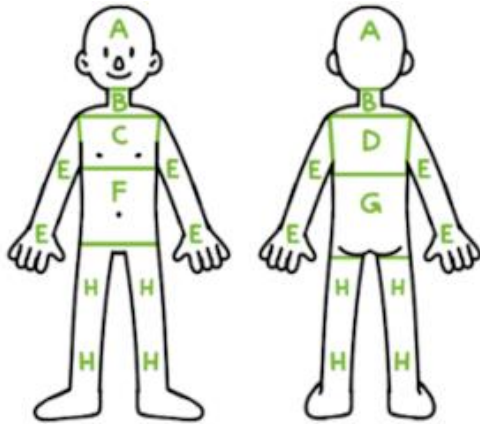
Du njunni lea dahppon

Du čotta lea goikkis dehe bávččas

Dus lea gosahat

Du čalmmat sakŋidit dahje sidjot

30. Geahča gova. Smiehta **golbma manjimuš mánotbaji** gittá otná beivvi rádjái. Man dávjá dus leat leamaš bákčasat dáin sajiin?

- Beivválaččat dahje measta juohke beaivve
- Sulaid oktii vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- Eai goassige

Oaivvis (A)

Niskkis dahje hárduin (B)

Radderikkis (C)

Badječielggis (D)

Giedain (E)

Čoavjjis (F)

Vuollečielggis dahje čoarbbealdehkiin (G)

Julggiin (H)

31. Leago dus doaktára gávnahan muhtun guhkesáigge buozalmas dehe dearvvašvuoda buncarakkis?

- Ii
- Juo

32. Mat áššiid leat dutnje álkit dehe vaddásat?

- Eai váttisvuodát
- Veaháš váttisvuodát
- Olu váttisvuodát
- Ii lihkostuva obanassiige

Leago dus váttis oaidnit (jus dus leat iežat čalbmelásat dahje čieguslinsat, mot oainnát daiguin)?

Leago dus váttis gullat hupmama (jus geavahat gullanapparáhta heajos gullu dihte, mot gulat dainna)?

Leago dus váttis vázzit sulaid kilomehterbeale, ovdamearkka dihte faláštallangietti birra?

Leago dus váttis oahppat odđa áššiid?

Leago dus váttis muitit áššiid?

Leago dus váttis vuojulduvvat, vaikko bargu livččii du mielas somá?

Miela buresveadjin

33. Man dájvá čuovvovaš buncaraggát leat váivvidan du skovi deavdima ovddit **guovtti vahku** áigge?

- Ii ollenge
- Mánngga beaivve
- Eanas oasi beaivvis
- Measta juohke beaivve

Jierásnuvvama, átestuvvama dehe čiegus vašáskuvvama dovdu

In leat bastán heaitit dehe hálddašit fuolastuvvaman

Badjelmearálaš fuolastuvvan sierralágán áššiin

Váttisvuohhta lotkkodit

Nu leabuhis dilli, ahte lea váttis orrut ovtta sajis

Miedisvuohhta hárbmat dehe eardut álkit

Ballu das, ahte juoga gáfat sáhtálii dáhpáhuvvat

Dušše unnanaš beroštupmi dehe návddašepmi sierralágán áššiid dahkamis

Šlundivuohhta, nuonddahallan, doaivvuhisvuohhta

34. Leatgo don leamaš fuolas miellalágis manimus gollan **12 mánu** áigge?

- In (sirdás gažaldahkii 36)
- Juo, muhto lean muitalan áššis soapmásii
- Juo, muhto in leat muitalan áššis geasage

35. Leatgo ožžon doarjaga ja veahki manimus gollan **12 mánu** áigge áššiin, mat laktásit miellaláhkásat?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Skuvlla ráves olbmuin (oahpaheaddji, dearvvašvuohtadikšu, doavttir, psykologa, kuráhtor)

Bálvalusain ruovttu olggobealde (omd. dearvvašvuohtaguovddáš, mielladearvvašvuohtabálvalusat, nuoraidoaimma bálvalusat)

ležat váhnemiin

Ustibiin ja eará lagaš olbmuin

36. Vulobealde leat ovdanbuktojuvvon muhtun čuoččuhusat dovdamušain ja jurdagiin. Vállje molssaeavttu, mii buoremusat govvida vásáhusaidat manimus **guovtti vahku** áigge.

- li goassige
- Hárve
- Muhtumin
- Dávjá
- Álot

Ovdanbuktojuvvon 1-7

Short Warwick Edinburgh Mental Wellbeing Scale (SWEMWBS) © NHS Health Scotland, University of Warwick and University of Edinburgh, 2008, buot vuoigatvuođat leat doalahuvvon.

37. Man olu čuovvovaš váttisvuodát leat váivvidan du maŋimuš vássán **vahku** áigge?

- li ollenge
- Vehá
- Govttolaččat
- Hui olu
- Issoras olu

Ovdanbuktojuvvon 1-3

MINI-SPIN. Copyright, Jonathan Davidson. ©1995, 2008, 2014. Buot vuoigatvuodát leat doalahuvvon.

38. Árvvoštala juohke čuoččuheami bokte, heivego čuoččuhusa govvádus dálá dillaidat.

- Juo
- li

Fikkatgo vuoksit, go dovddat leat menddo gallái?

Leatgo fuolas jurdagis, ahte it bastte hálddašit borramat meari?

Leatgo ruoidnan lagaš áiggiin badjel guhtta kilo golmma mánu áigge?

Jáhkátgo leat buoidi, vaikke earát čuoččuhit, ahte leat ruoinnas?

Hálddašago borramuš mielastat du eallima?

39. Leatgo čuovvovaš áššit dáhpáhuvvan dutnje?

- Eai goassige
- Oktii
- Guovtte háve
- 3-4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Lean iešdáhtus vahágahtán iežan, omd nájadan

Mus leat iešsoardima jurdagat

Lean geahččalan soardit iežan

Jus miela buresveadjimii laktáseaddji áššit váivvidit du, de lea dehálaš hállat ášši birra ovdamearkka dihtii vanhemiiguin dahje skuvlla dearvvasvuodadivššáriin. Sáhtát maiddái háleštit áššiidat birra. Sekasin-chattis dahje MLL Mánáid ja nuoraid telefovnna dahje chattis.

Ustibat

40. Leatgo dus dál duodaid lagas ustit, gainna sáhtát ságastallat luhtolaččat measta buot iežat áššiin?

- Eai leat lagaš ustibat
- Lea okta lagaš ustit
- Leat guokte lagaš ustiba
- Leat eanet lagaš ustibat

41. Dovddatgo iežat oktonassan?

- In goassige
- Hui hárve
- Muhtumin
- Oalle dávjá
- Duojážassii

42. Man dávjá dát čuoččuhusat heivehit dutnje? Vállje heivvolamos molssaeavttu.

- In goassige
- Hárve
- Dávjá
- Hui dávjá

Mun bovden eará oahppiid mielde doaimmaide

Mun ovttasbarggan eará oahppiiguin

Mun máhtán leat buorre skibir

Mun válddán vuhtii eará oahppiid dovduid

Mun moaráhuvan ja neavrrahuvan muhtumin

Mun earddun álkit

Mun nággen ja riidálan skihpáriiguin

Mun muosehuhtán ja háhtten eará oahppiid

Servvoštallan ja seksuáladearvvašvuohta

43. Mii čuovvovaččain govve buoremusat seksuála orientašuvnnat dálá áigge?

- Hetero
- Bi- dehe panseksuála
- Homo dehe lesbo
- Mihkkege dain, mat leat ovddabealde, ii govve mu
- In máhte dadjat

44. Servvoštalatgo dál?

- In
- Juo

45. Leatgo goassige anašan?

- In leat (sirdás gažaldahkii 47)
- Lean

46. Maid eastadanvugiid geavaheidde mañimus anašeamis?

Sáhtát válljet mánga molssaeavttu.

- Kondoma
- E-pilleraid dehe minipilleraid
- Eastadanrieggá dehe eastadanloastara
- Spirála
- Mañjeeastadeami anašeamis mañjel
- Juoga eará vuogi
- Ean maidege
- In dieđe

47. Fállojuvvojitgo skuvldearvvašvuodafuolahusas dahje studeren- dahje ássangieltat eará dearvvašvuodafuolahusa bálvalusain **nuvttá** eastadanreiddut nuoraide?

- Juo
- Ii
- In dieđe

48. Leatgo ožžon mañimuš **12 mánotbaji** áigge nuvttá eastadanreidduid dearvvašvuodafuolahusa ámmátolbmui?

- Juo
- In (sirdás gažaldahkii 50)
- Mun in leat dárbbáš (sirdás gažaldahkii 50)

49. Maid čuovvovaš áššiin leat ožžon dearvvašvuodafuolahusa ámmátolbmui nuvttá mañimuš **12 mánotbaji** áigge?

Sáhtát válljet mánga molssaeavttu.

- Kondomaid
- E-pilleraid dahje minipilleraid
- Eastadanrieggá dehe eastadanloastara
- Spirála
- Mañjeeastadeami anašeamis mañjel
- Man nu eará

Bániid bassan

50. Man dávjá basat iežat bániid?

- En goassige
- Hárvvibut go oktii mánus
- Unnimusat oktii vahkus, muhto in beaivválaččat
- Oktii beaivvis
- Dávjjit go oktii beaivvis

Boradeapmi

51. Man dávjá leat boradan dehe juhkan čuovvovaš borramušaid dehe juhkamušaid **maŋimus vássán vahku** (7 b) áigge?

- In oktege
- 1-2 beaivve áigge
- 3-5 beaivve áigge
- 6-7 beaivve áigge

Heđemiid dehe murjjiid

Varas dehe vuššon ruotnasiid (juoidá eará go buđeha)

Njálgáid dehe šukkuláde

Sohkarbruvssa dehe sohkarsávtta

Sohkarkeahtes limonáda dahje sohkerkeahtes sávtta (light)

Energijajuhkamušá

52. Man dávjá borat čuovvovaš mállásiid **skuvlavahku** áigge?

- Viđa beaivve áigge
- 3-4 beaivve áigge
- 1-2 beaivve áigge
- In oktege

Iđitbihtá

Skuvlamális

Eahketborramuš

Eahketbihtá

Gaskabihtát

53. Maid oaivvildat skuvlabeaivemállásis?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Skuvlabeaivemális fállujuvvo vuogas áigge beaivit

Skuvlabeaivemállása borramii lea várrejuvvon doarvái áigi

Skuvlabeaivemális lea fállujuvvon doarvái

Skuvlabeaivemális lea šlája dáfus buorre

Skuvlabeaivemális lea smáhka dáfus buorre

Oadđin

54. Galle áigge manat dábálaččat nohkkat?

Vástit goappánai sadjái.

Árggaid

Vahkuloahpaid

- Sullii diibmu 19:00 dehe árat
- Sullii diibmu 19:30
- Sullii diibmu 20:00
- Sullii diibmu 20:30
- Sullii diibmu 21:00
- Sullii diibmu 21:30
- Sullii diibmu 22:00
- Sullii diibmu 22:30
- Sullii diibmu 23:00
- Sullii diibmu 23:30
- Sullii diibmu 24:00
- Sullii diibmu 00:30
- Sullii diibmu 01:00
- Sullii diibmu 01:30
- Sullii diibmu 02:00
- Sullii diibmu 02:30
- Sullii diibmu 03:00
- Sullii diibmu 03:30
- Sullii diibmu 04:00 dehe manjel

55. Galle áigge don dábálaččat gullát?

Vástit goappánai sadjái.

Árggaid

Vahkuloahpaid

- Sullii diibmu 05:00 dehe árat
- Sullii diibmu 05:30
- Sullii diibmu 06:00
- Sullii diibmu 06:30
- Sullii diibmu 07:00
- Sullii diibmu 07:30
- Sullii diibmu 08:00
- Sullii diibmu 08:30
- Sullii diibmu 09:00
- Sullii diibmu 09:30
- Sullii diibmu 10:00
- Sullii diibmu 10:30
- Sullii diibmu 11:00
- Sullii diibmu 11:30
- Sullii diibmu 12:00
- Sullii diibmu 12:30
- Sullii diibmu 13:00 dehe maŋŋel

Faláštallan

56. Galle diimmu vahkus faláštalat **friddjaáigge** nu, ahte lahpastuvat ja bivastuvat?

- In ovttage
- Sulaid ½ diimmu
- Sullii 1 diimmu
- Sullii 2-3 diimmu
- Sullii 4-6 diimmu
- Sullii 7 diimmu dehe eanet

57. Man dájvá hárjehat lihcadeami dehe faláštalat oahpisteami mielde dehe iešoaivves **friddjaáigge**?

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Oahpistemiin searvvi dehe organisašuvnna diimmuin, hárjehusain dehe gilvvuin/kámppain

Iešoaivves

Falášállan mearkkaša dás buot dakkár doaimmaid, mat lasihit váimmu coahkkima ja ožžot du oanehassii šieđđaluvvat ovdamearkka dihte faláštaladettiin, spealadettiin ustibiiguin, skuvlamátkkis, diibmogaskkas dehe oahppolágádusa falášállandiimuin. Lihkadeapmi lea ovdamearkka dihte ahccilis vázzin, viehkan ja sihkkelastin.

58. Smiehta buot lihadeapmát vássán **7 beaivve** áigge. Man galle beaivve don leat lihadan an̄kke diimmu beaivvis?

- 0 beaivve
- 1 beaivve áigge
- 2 beaivve áigge
- 3 beaivve áigge
- 4 beaivve áigge
- 5 beaivve áigge
- 6 beaivve áigge
- 7 beaivve áigge

59. Man guhká **dábálaččat** váccát dahje sihkkelasttát skuvlamátkkiinat? Válde vuhtii maidái mátkki bussebissehahkii ja bissehagas skuvlii ja ruoktot.

- In ollenge, jođán olles mátkki omd. mopedain dahje biillain
- Vuollil 10 minuhta beaivvis
- 10-30 minuhta beaivvis
- 31-60 minuhta beaivvis
- Badjel diimmu beaivvis

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat 1/3

Jearaldagat 60-61 gusket BORGGUHEAPMÁI (ii šleađgaduhpáhii)

60. Man galle sigareahta, biibbodyevva ja sigára leat borgguhan oktiibuot dán rádjái?

- In ovttage (sirdás gažaldahkii 62)
- Dušše ovtta (sirdás gažaldahkii 62)
- Sullii 2-50
- Badjel 50

61. Mii čuovvovaš molssaeavttuin govvida buoremusat **du dáláš borgguheamát?**

- Borgguhan oktii beaivvis dehe dávjjit
- Borgguhan oktii vahkus dehe dávjjit, in goitge beaivválaččat
- Borgguhan hárvvit go oktii vahkus
- Lean streaikkas dehe heaitán borgguheamis

62. Leatgo goassige geavahan dáid?

- In ollenge
- Lean geahččalan oktii dehe moddii
- Geavahan duollet dálle
- Geavahan beivválaččat
- Lean geavahan, muhto heiten

Snuvssa

Nikotiidnaseahkažiid

Čáhcebiippu (shisha)

63. Geavahatgo šleađgaduhpáha, mii doallá sisttis čuovvovaš ávdnasiid?

Vástit juohke gurgadassii.

- In ollenge
- Lean geahččalan oktii dehe moddii
- Geavahan duollet dálle
- Geavahan beivválaččat
- Lean geavahan, muhto heiten

Nikotiinna

Duhpátsmáhkaid

Eará smáhkaávdnasiid (omd. heđensmáhkat)

Juoidá eará

64. Gos háhket manimus **30 beaivve** áigge iežat geavahan duhpátbuktagiid sihke šleađgaduhpátrusttegiid ja -golgosiid?

Vástit buot buktagiid bokte.

Sigarehtat

Snuvsa

Šleađgaduhpátrusttegat ja -golgosat

- In leat geavahan manimus 30 beaivvi áigge
- Osten ieš gávppis
- Osten ieš kioskkas dehe bensiidnastašuvnnas
- Osten ieš restauráŋnas dehe báras
- Osten ieš dámppas dehe olgoriikkain
- Dingojin neahhtagávppis
- Háhken sosiála media bakte
- Mu váhnemat dehe oappážit vižže dehe fálle
- Válden ruovttus lobihaga
- Mu olbmát vižže dehe fálle
- Soames eará ráves olmmoš dehe amas olmmoš vieččai dehe fálai
- Eará sajes

65. Leatgo du váhnemat borgguhan du eallináigge?

Eadni

Áhčči

Eará váhnen

- Eaba leat borgguhan
- Leaba borgguhan, muhto heaitán
- Borgguheaba dálá áigge
- In dieđe

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat 2/3

66. Man olu buot buohkanassii geavahat alkohola, ovdamearkka dihte bealle burkke vuollaga dehe eanet?

- Okte vahkus dehe dávjjit
- Moatte have mánus
- Sullii oktii mánus
- Hárvvit
- In geavat alkoholajuhkamušaid (sirdás gažaldahkii 69)

67. Man dávjá geavahat alkohola **gárremiidda** rádjai?

- Oktii vahkus dehe dávjjit
- Sullii 1-2 háve mánu
- Hárvvit
- In goassige

68. Mot háhket mannan háve alkohola, man juhket?

- Juo
- li

Osten ieš Alkos

Osten ieš gávppis

Osten ieš kioskkas dehe bensiidnastašuvnnas

Osten ieš restauráŋnas dehe báras

Osten ieš dámpas dehe olgoriikkain

Áhčči dehe eadni vieččai dehe fálai

Boarrásiid oappážit vižže dehe fálle

Válden ruovttus lobihaga

Mu olbmát vižže dehe fálle

Soames eará ráves olmmoš dehe amas olmmoš vieččai dehe fálai

69. Geavahago soames du váhnemiin liiggás olu alkohola?

- li (sirdás gažaldahkii 71)
- Juo

70. Leago dat hehtten du?

- li
- Juo

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat 3/3

71. Leatgo goassige geahččalan dehe geavahan čuovvovaš ávdnasiid?

- In goassige
- Oktii
- 2-4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Kannabisa (marihuána tai hášša)

Susttašan juoidá gárehuhtti ávdnasa (liimma, butána ded.) vai gárehuvat

Dálkasiid (ráfáidáhtti, nagir- dehe searggahatdálkasiid) dehe alkohola ja dálkasiid ovttas vai gárehuvat

Ekstása, amfetamiinna, Subutexa, heroiinna, kokaiinna, LSD:a, gamma dehe eará danveardásaš gárehuhtti ávdnasiid

Gárehuhtti ávdnasiid, mas it diehtán, mii dat lei

72. Muihto hala maŋimus vássán **30 beaivvi**. Man galle háve don leat geavahan ovddit gažaldagas namuhuvvon gárehuhtti ávdnasiid?

- In ollenge
- Oktii
- 2-4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Kannabisa (marihuána tai hášša)

Juoidá eará ovddit gažaldagas namuhuvvon gárehuhtti ávdnasa

73. Makkárin árvoštalat iežat ahkásaččaid vejolašvuodaid háhkat narkotihkaid, ovdamearkka dihte kannabisa (marihuána dehe hášša), iežat báikegottis?

- Hui álki
- Oalle álki
- Oalle váttis
- Hui váttis
- In dieđe

Bárttit

74. Leago dutnje **dán lohkanjagi** áigge dáhpáhuvvan skuvllas dehe skuvlamátkkis bárti, man dihte leat fitnan doaktára, dearvvašvuohtadikšu dehe buohccedikšu luhtte?

- li oktege
- Oktii
- Guovtte have dehe dávjjit

Diibmogaskkas

Faláštallandiimmus

Eará diimmus

Bargoeallimii oahpásnuvvamis

Skuvlamátkkis

Fysihkalaš veahkaváldi

75. Leatgo dutnje dahkkon maŋimus gollan **12 mánu** áigge čuovvovaš áššit?

- Juo
- li

Suoláduvvon dehe geahččaluvvon suoládit juoga veahkaválddiin dehe dainna uhkidemiin

Muđuid suoláduvvon juoga

Uhkiduvvon vaháguhttot fysalaččat

Rohkkahuvvon fysalaččat dego čorpmađuvvon, čikčojuvvon dehe adnon juoga vearju

Seksuála headušteapmi ja veahkaváldi

Dus lea riekti mearridit, mainna lágiin du duohtadit. Juos soamis guoská du buolahuhtti dahje unohis vugiin, mital dan birra dakkár rávesolbmui, geasa luohát. Mital maiddá, juos soamis lea bággen du guoskat alcces. Sáhtát mitalit áššis ovdamearkka dihte oahpaheaddjái dehe skuvladearvvašvuohtadivššárii. Sáhtát maiddá váldit oktavuoda ovdamearkka dihte Neahttadorvortkui dahje Ruhkugillájeaddjigohcimii.

76. Leatgo muosáhan headušteaddji seksuála evttohallama dehe vuortnuheami mañimus gollan **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Telefovnnas dehe internehtas

Skuvllas

Bargoeallima oahpásmuvvanbajis (TET)

Áiggeájiid olis

Gáhta nalde, gávpeguovddážiin dehe eará almmolaš sajis

Du dehe muhtun eará olbmo ruovttus dehe eará priváhta sajis

77. Leatgo muosáhan juoidá čuovvovaččain mañimus vássán **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Bággehallat nuoladit

Goruda intiima sajiid duohtadeami du dáhtu vuostá

Anašeapmái dehe earalágán seksii átesteamii dehe bákkuheami

Ruđa, biergasa dehe gárrenávdnasiid fállan dutnje seaksa ovddas

Bearrašis vásihuvvon veahkaváldi

Váhnemiin dárkkuhuvvojit dain gažaldagain ovdamearkka dihte eadni dehe eadnebealli, áhčči dehe áhččebealli, adopšuvdnaváhnemat dehe sadjásašbearraša váhnemat.

78. Leatgo du váhnemat dahkan **dutnje** čuovvovaš áššiid mañimus vássán **12 mánu** áigge?

- II
- 1-2 háve
- 3 háve dehe dávjjit
- Lea dahkan, muhto in muite man galle háve

Biehttan hupmamis dutnje guhkes áigái

Loavkidan sánálaččat, ovdamearkka dihte bealkán du

Vuollánahtán dehe hehpehan du

Uhkidan hilgut dehe guođđit du okto

Báلكon, časkán dehe čiekčan dávviriid

Lássen du juoga báikái

Uhkidan du veahkaváldiin

79. Leatgo du váhnemat dahkan **dutnje** čuovvovaš áššiid mañimus vássán **12 mánu** áigge?

- II
- 1-2 háve
- 3 háve dehe dávjjit
- Lea dahkan, muhto in muite man galle háve

Dollen du nu, ahte don leat bávččagan

Norrdadan dehe ravgon du vašánit

Duhkuštan du

Spežžen du

Čorbmadan du dehe časkán diŋggain

Čievččastan du

Bávččagahtán du muđuid fysihkalaččat

Olggušteapmi

80. Leatgo du givssidan, olgguštan dahje hehtten čuovvovaš áššiide laktásettiin mañimuš vássán **12 mánu** áigge skuvllas dahje friddjaáiggis?

- Juo
- Ii

Deaddu, guhkkodat, rohpa dahje goruda sárgosat

Liikeivdni

Lámisvuohta, guhkesáigásaš buohcuvuohta dahje oinnolaš váddu

Sohkabealli, sohkabeale ovdan buktin, earásohkabeallelašvuohta, sohkabealátkeahtesvuoða

Seksuála doaladupmi

Giella

Olgoriikalaš duogáš, románaduogáš, sámevuohta

Oskkoldat, oskkuhisvuohta dahje eallinoaidnu

Bearaš dahje ruoktu (omd vánhemat, oappážagat, ekonomalaš dilli, ássanbáiki)

Jos leat vásihan headušteami dehe veahkaválddi, de lea hui dehálaš muitalit das ráves olbmui. Sáhtát hupmat ovdamearkka dihte oahpaheaddjái dehe skuvladearvvašvuohtadivššárii. Sáhtát maid váldit oktavuoda ovdamearkka dihte Neahttadorvortui, Rihkusgillájeaddjigohcimii dahje MML Mánáid ja nuoraid telefvdnii ja chatii.

Veahki oažžun ja bálvalusat

Dearvvašvuohtadikšu ja doavttir dahkaba buot ohppiide dearvvašvuohtadárkkástusaid jeavddalaččat. Dábálaččat dearvvašvuohtadikšu bovde dehe addá áiggi dearvvašvuohtadárkkástussii. Dasa lassin stuđeanttat sáhttet fitnat dearvvašvuohtadikšu dehe doaktára vuostáváldimis dárbbu mielde.

81. Leatgo fitnan **dán lohkanjagi** áigge iežat skuvlla dearvvašvuohtadikšu, doaktára, kuráhtora dehe psykologa luhtte?

- In, ii leat leamaš dárbu
- In, geahččalin inge beassan
- Juo, 1-2 háve
- Juo, 3-5 háve
- Juo, eanet go 5 háve

Dearvvašvuohtadikšu ságain muđuid go dearvvašvuohtadárkkástusas

Doaktára ságain muđuid go dearvvašvuohtadárkkástusas

Kuráhtora ságain

Psykologa ságain

82. Man álki dus lea leamaš beassat iežat skuvlla dearvvašvuohtadikšu, doaktára, kuráhtora dehe psykologa vuostáváldimii **dán lohkanjagi** áigge?

- Hui álki
- Oalle álki
- Ii álki iige váttis
- Oalle váttis
- Hui váttis

Dearvvašvuohtadikšu ságaide eará go dearvvašvuohtadárkkástussii

Doaktára ságaide eará go dearvvašvuohtadárkkástussii

Kuráhtora ságaide

Psykologa ságaide

83. Goas don leat maŋimus fitnan dearvvašvuhtafuolahusa **dearvvašvuhtadárkkástusas?**

Vállje ovtta molssaeavttu dađi lági mielde, ahte guoská sihke dearvvašvuhtadikšu ja doaktára.

- Vuodđoskuvlla vuolleluohkain
- 7. luohkás
- 8. luohkás
- 9. luohkás
- In dieđe

Skuvladearvvašvuhtadikšu luhtte

Skuvladoaktára luhtte

84. Mot čuoovvovaš áššit ollašuvve **dán lohkanjagi** áigge dahkkon dearvvašvuhtadárkkástusas?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Ii seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Hubmojuvvui munnje dehálaš áššiin

Mu oaivil guldaluvvui

Hálaimet mu bearrašii laktáseaddji áššiin

Mu mielas orui dorvvolaš mitalit iežan áššiid birra

85. Leatgo skuvllastat muhtun ráves olmmoš, geainna sáhtát dárbbu mielde ságastallat áššiin, mat deddet du miela?

- Ii
- Juo
- In dieđe

86. Leatgo ožžon doarjaga ja veahki **buresbirgejumásat** skuvlla čuovvovaš ráves olbmui **dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Dearvvašvuohtadikšus

Doaktáris

Psykologas

Kuráhtoris

Oahpaheaddjis

Skuvlla muhtun eará ráves olbmos

Bearaš ja orrun 1/3

87. Gos don orut? Vállje dan molssaeavttu, mii buoremusat govvida du dili.

- Váhnemiiguin oktasaš ruovttus
- Orun sulaid liikká olu iežan goappaš váhnemiin ovdamearkka dihte vuorrovahkuid, soai eaba oro ovttas
- Orun ovttas válđoáššis iežan nuppi váhnemiin ja mun lean nuppi váhneman luhtte duollet dálle, ovdamearkka dihte vahkuloahpaid
- Iežan ovtta váhnemiin
- Áhkuin ja ádjáin dehe eará fulkkiiguin almmá váhnemiid haga
- Sadjásašbearrašis
- Mánáidruovttus, nuoraidruovttus dehe skuvlaruovttus
- Bearašruovttus
- Orun internáhtas
- Okto omd. láigoviesus dehe oamastanvittis
- Eará ládje

88. Manin orut áhkuin ja ádjáin dehe eará fulkkiiguin?

- Sosiálabargi (sosba) lea dadjan gos orun
- Eará ákkaid dihte
- In máhte čilget

89. Mat čuovvovaš áššiin govvidit iežat bearraša?

Sáhtát válljet mánga molssaeavttu.

- Mus lea okta váhnen
- Mus leat guokte váhnema
- Mus leat eanet go guokte váhnema
- Mus eai leat váhnemat dehe mus ii leat oktavuohhta sutnuide
- Mu váhnemat leaba earránan
- Orun arvedávgebearrašis. Nubbi dahje guktot vánhemat gullet seksuála- dehe sohka bealleunnitlohkui.
- Mun lean adopterejuvvon

90. Veahkehatgo dehe divššutgo iežat bearrašlahtu dehe eará lagaš olbmo, geas lea ovdamearkka dihte duodalaš buozalmas, váddu dehe gii lea hui boaris?

- Iežan bearrašis ii leat dákkár dilli dehe veahkkedárbu
- Muhtun geardde jagis
- Mánnosaččat
- Vahkkosaččat
- Beavválaččat dehe measta beavválaččat

Bearaš ja orrun 2/3

91. Mii lea alimus skuvlejupmi, man du váhnemat leaba čađahan?

Eadni

Áhčči

Eará váhnen

- Vuodđoskuvla dehe danveardásaš
- Logahat dehe ámmátoahppolágádus
- Logahaga dehe ámmátoahppolágádusa lassin ámmátlaš oahput
- Universiteahhta, ámmátallaskuvla dehe eará allaskuvla

92. Leabago du váhnemat leamaš maŋimus vássán **12 mánu** áigge bargguheapmin dehe luopmuduvvon?

- Eaba
- Juo, okta mu váhnemiin
- Juo, guokte dehe eanet mu váhnemiin

93. Makkárin árvvoštalat din bearraša ruđalaš dili?

- Hui buorin
- Oalle buorin
- Govttolažžan
- Oalle heittohin
- Hui heittohin

94. Man riikkas don ja du váhnemat leat riegádan?

Vásttit nu ahte guoská buohkaid.

Don

Eadni

Áhčči

- Suopma
- Ruotta
- Estteenan
- Ruošša
- Ukraina
- Muhtun eará Eurohpa riika
- Somalia
- Syria
- Irak
- Iran
- Afganistan
- India
- Kiinná
- Thaieanan
- Vietnam
- Muhtun eará riika

95. Man guhká don leat orron Suomas?

- Oba eallenahkán
- Badjel 10 jagi, muhto in álohii
- 5-10 jagi
- 1-4 jagi
- Vuolled jagi

Bearaš ja orrun 3/3

96. Bastátgo ságastallat iežat váhnemiiguin iežat áššiin?

- En jur goassige
- Duollet dálle
- Oalle dávjá
- Dávjá

Duhtavašvuohta eallimii

97. Leatgo don eallimasat dálá áigge

- Hui duhtavaš
- Oalle duhtavaš
- In duhtavaš inge duhtameahttun
- Oalle duhtameahttun
- Hui duhtameahttun

98. Man muddui leat ovtta dahje sierra oaivilis čuovvovaš čuoččuemiiguin? Merke juohkehaš čuoččuheami bokte dan molssaeavttu, mii govvida buoremusat iežat vásáhusat.

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Dovddan, ahte iežan beaivválaš dahkamušain lea mearkkašupmi

Oaččun miehtemielalaš máhcahaga iežan dahkamušain

Gulan alccesan dehálaš jovkui dehe servošii

Mun lean dárbblaš eará olbmuide

Bastán váikkuhit iežan eallima johtui

Dovddan, ahte eallimisttán lea ulbmil

Bastán háhpohallat munnje dehálaš áššiid

Oaččun ieš veahki dalle, go dan duođas dárbbášan

Muosáhan, ahte munnje luhttojuvvo

Bastán váikkuhit muhtin iežan eallinbirrasa áššiide

© Dearvvašvuođa ja buresveadjima lágádus, 2019, buot vuoigatvuođat leat doalahuvvon.

Friddajáigi

Čuovvovaš gažaldagas nehtain dárkkuhuvvojit heivehusat, spealut, filmmat dehe prográmmat, mat geavahuvvojit sierralágán rusttegiiguin (dego giehtatelefovdna, tableahhta, dihtor, televišuvdna) Neahta geavahus leat maid sosiála media ja fierbmebálvalusat.

99. Man dávjá leat muosáhan čuovvovaš áššiid?

- Hui dávjá
- Oalle dávjá
- Ii beare dávjá
- In goassige

Mun lean geahččalan orrut unnit áiggi nehtas, muhto in leat lihkestuvvan

Mun galgalin loaktit eanet áigge bearrašiin, ustiibiiguin dehe leavssuiguin, muhto buot áigi gollá nehtas

Mun lean fuobmán iežan leat nehtas, vaikko mus ii leat rievtti mielde leamaš oba miellage doppe orrut

Lean dovdan iežan jierástuvvan go in leat beassan nehtii

In leat boradan dehe nohkan neahta geažil

Čuovvovaš jearaldagas ruhtaspeallu mearkkaša speallama, mas **voitu dehe dáhpa lea ruhta**. Ruhtaspealut leat ee. vehtalanspealut, ruhtaspealloautomáhtat, faskunvuorbbit, ruhtaspealut, mat spellojuvvojit internehtas (dego nehttapoker) sihke priváhtta goartaspealut ruhtabidjosiiguin.

100. Man dávjá spealat ruhtaspealuid?

- 6-7 beavvi vahkus
- 3-5 beavvi vahkus
- 1-2 beavvi vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- Hárvvit go oktii mánus
- In leat speallan manimus jagi áigge

101. Man dávjá dagat čuovvovaš áššiid **skuvlaáiggi olggobealde?**

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvit
- In goassige

Mu áiggeádjinn lea lihkaheapmi dehe faláštallan

Mu áiggeádjinn lea lávlun, čuojaheapmi dehe komponeren

Mu áiggeádjinn lea neavttašepmi, sirkkus dehe dánsen

Mu áiggeádjinn sárgun, málen dehe čuovgagovven

Logan girjjiid iežan illun

Čálán divttaid dehe muitalusaid

Finan ealligovain, teáhteris, konsearttas dehe čájáhusain

Duddjon giehta- dehe muorradujiid, buđaldan, ráhkadan dehe divodan mášinnaid dehe rusttegiid

Mun koden dehe prográmmeren

Mu áiggeádjinn lea speallat giehtatelefovnain, tablehtain, dihtoriin dehe danveardásaččain

Ráhkadan animašuvnnaid, videoid dehe ealligovaid

Almmostahtán mediasisdoalu ovdamearkka dihte čálán bloggaid, ráhkadan videobloggaid dehe ráhkadan videoid internehtii

Divššun biebmoelli dehe šibiha

Oassálasttán muhtun eará searvvi, ovtastumi dehe organisašuvnna doibmii, omd. iskárlihkáduš, 4H-riekkis, eaktodáhtolaš čáskadangoddi, eaktodáhtolaš doaibma, searvegoddi

Barggadan jeavddalaččat juoidá eará

Čuovvovaš jearaldagas dáidaga ja kultuvrra hárjeheapmi lea ovdamearkka dihte sárgun, čállin, koden dehe teáhteris, festiválain, sirkosis dehe museas fitnan. Maidái musihka guldaleapmi, girjjiid lohkan, govven ja videoid ráhkadeapmi dehe ealligovaid geahččan lea dáidaga ja kultuvrra hárjeheapmi.

102. Man dávjá dagat dáidaga dehe kultuvrra oahpisteami mielde dehe iešoaivves **friddjaáigge?**

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvit
- In goassige

Oahpisteami mielde diimmuin, ovdamearkka dihte dáiddaoahppolágádusas dehe skuvlla rieggás

Iešoaivves

103. Smiehta buot dáidaga ja kultuvrra buđaldeamát manimus vássán **7 beaivvi** áigge. Man galle beaivve lea buđaldan dáidagiin ja kultuvrrain anjke diimmu beaivvis?

- 0 beaivve
- 1 beaivve áigge
- 2 beaivve áigge
- 3 beaivve áigge
- 4 beaivve áigge
- 5 beaivve áigge
- 6 beaivve áigge
- 7 beaivve áigge

104. Merke molssaeavttu, mii buoremusat govve du iežat oaivila. Orrunguovlluin dárkkuhuvvo iežat gávphotoasi dehe unnit báikegottiin ovdamearkka dihte gieldda dehe čoahekkebáikki.

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Orrunguovlluinan ordnejuvvo beroštahti friddjaáiggi doaimma nuoraide

Orrunguovlluinan leat doarvái orodansajit nuoraide

Mun dieđán orrunguovlon áiggeádjevejolašvuodain

Munnje heivvolaš áiggeádjebáikkid leat liiggás guhkin

Áiggeájit, mat beroštahttet mu, leat ilá divrasat

105. Du ruoktočujhusa poastanummir: _____

Giitu vástadusainat!

Jus du buresveadjimii laktáseaddji áššit váivvidit miela, de lea dehálaš hállat daid birra vanhemiiguin dahje skuvlla dearvvašvuodadivššáriin. Sáhtát maiddái háleštit áššiidat birra ovdamearkka dihte MLL Mánáid ja nuoraid telefovnnas dahje chattis, Sekasin-chatis, Apuu-chatis, Neahttadorvoruovttus, Bártneid telefovnnas, Nissoniid linnjás dahje Rihkugillájeaddjigohcimis. [Bálvalusaid oktavuodadieđut gávdnojit dáppe \(suomagielat\)](#).

Man oaivilis don leat dán gažadeamis? Jus háliidat, sáhtát addit máhcahaga gažadeamis dás: _____

Deaddil loahpas “Sádde”-boalu ja gidde bláđána.